

Dos llibres arraconats

written by Jaume Gras i Bartrolí | 3 de gener de 2022

Durant la primavera de 1945 s'estaven ultimant els preparatius per a la celebració de la Conferència sobre l'Organització internacional de San Francisco (EUA), el preludi d'allò que una mica més tard es convertiria en l'ONU.

Coincidint amb aquest important esdeveniment, la delegació de Nova York del Consell Nacional Català va presentar, amb el suport de decennis d'entitats catalanes al continent americà i de més de seixanta mil signatures de suport, una apel·lació a la comunitat internacional sota el títol "El Cas de Catalunya". Aquesta apel·lació és la primera i la darrera vegada que el dret natural d'autodeterminació del poble català ha estat present en un fòrum internacional. És la primera i la darrera vegada que els catalans han mostrat la seva ferma voluntat de presentar l'alliberament del país com un problema internacional. L'estira-i-arrotonsa que mantenen per ara el president Puigdemont i la resta d'exiliats, no absent de valor i importància, se centra bàsicament en la llibertat d'expressió política i el dret dels polítics perseguits i no en el dret natural d'autodeterminació de Catalunya si donem fe de la lluita que mantenen des de Brussel·les. Sobretot des de la desaparició de l'escena dels prestigiosos lletrats Bob Emerson i Neus Torbisco, especialistes en aquestes causes davant la comunitat internacional.

L'apel·lació de l'any 1945 fou presentada a San Francisco però va quedar atrapada entre la burocràcia i les reticències del nou organisme que estava a punt de néixer. El document va arribar políticament molt debilitat perquè des de l'exili català a Europa, liderat per Carles Pi i Sunyer, amb la forta influència de Josep Tarradellas, van posar tots els impediments del món i el van arribar a desprestigiar per tal de mantenir la seva opció favorable a la causa comuna amb els republicans espanyols i amb "l'autonomia". Finalment, poca

ambició, com sempre.

És molt probable que l'històric líder republicà, que va acabar acceptant amb molt de gust un títol nobiliari pels serveis prestats a la causa Borbònica, sospités que si entrava en aquesta dinàmica verament sobiranista, se li escaparia el poc poder que podia controlar, sobretot el simbòlic, que finalment fou determinant. Hagués traspassat la línia vermella que ha paralytitzat tant a la gent d'ordre com als "revolucionaris" defensors de les causes socials de tot arreu.

El fet que des de l'any 1945 el dret natural a l'autodeterminació dels catalans no s'hagi volgut plantejar a l'escena internacional d'una manera decidida, seriosa i persistent, ens ajuda a entendre perquè les forces polítiques que ara es diuen independentistes, fan servir aquest reclam amb criteri de consum intern similar al que feia servir el PSC-PSOE quan defensava retòricament el dret de l'autodeterminació dels pobles. Fins fa quatre dies.

Ens agradi o no, després de l'espectacle que ens han proporcionat aquells que van animar a la població a entrar en una aventura en què no hi creien, ni hi creuen, no ens hem d'estar de denunciar el que ja no es pot obviar, com és la seva implicació directa en l'engranatge piramidal del règim borbònic espanyol des del minut 1 del retorn del rei Joan Carles. No és poca cosa perquè aquest sistema de partits ha servit per avançar amb l'assimilació dels catalans durant els darrers 40 anys de "democràcia" mitjançant el consentiment propi, un fet que legitima els objectius de l'Estat espanyol a ulls de tot el món com no havia succeït durant el segle XX. No és estrany que el "Cas dels Catalans" no estigui sobre la taula dels organismes pertinents internacionals com sí que ho estan d'altres plets de naturalesa similar.

De tot aquest "affaire" d'intrigues i desconsideracions internes protagonitzades per l'exili català orgànic dels anys 40 fa pocs mesos en va sortir publicat un llibre que recull un

esplèndid treball d'Andreu Marfull en el qual se'ns explica, amb una documentació tan ampla com irrefutable, bona part del que va succeir amb el "Cas del Catalans" i el context internacional en què es va produir aquella important iniciativa política. El llibre, publicat per l'editorial Llibres de l'Índex, titulat **Els Catalans apel·len a les Nacions Unides**, es fonamenta sobretot en la documentació, inèdita d'uns dels representants del Consell Nacional a Nova York, en Josep Carner Ribalta. Una informació que ara està dipositada a l'Arxiu Nacional de Catalunya dins de l'arxiu més ampli d'un altre compatriota exiliat, en Víctor Castells que és qui va rebre la documentació del Consell novaiorquès abans de la mort del primer.

Més enllà de l'interès per saber què va passar a l'interior de les files catalanes durant els primers anys de l'exili, el que resulta ja d'entrada sorprenent és el monumental silenci, ara, de tot l'univers mediàtic català davant un treball que ens aporta una mirada diferent, molt reveladora, de la història política catalana recent.

Tot i que és un fet reconegut, des de fa anys el règim autonòmic establert ha silenciats tant com ha pogut aquest important esdeveniment. L'any 1986, l'Òmnium Cultural genuí, va elaborar un llibret recollint l'Apel·lació que es va distribuir mitjançant el diari *Avui* per tot Catalunya. És paradoxal que **El Cas dels Catalans**, fos a 1986 un tema de domini públic i que trenta-cinc anys més tard, després de la intensa moguda que va desembocar en l'1-0 hagi esdevingut un tema tabú per a la nomenclatura del règim autonòmic.

Entre la documentació que van adjuntar els catalans de Nova York per argumentar l'apel·lació hi figurava un altre treball important d'un escriptor austríac que ens serveix per suggerir un altre títol imprescindible per entendre millor quina és la naturalesa del conflicte amb Espanya. Es tracta del llibre de l'austríac Anton Sieberer, publicat l'any 1937, que analitza amb encert la pugna i lluita per a la llibertat dels catalans

a partir de la seva batalla secular amb l'altra cultura majoritària de la península: els castellans. *Catalunya contra Castella*, és el títol d'aquest llibre que des de 2020 es pot trobar en català i en castellà (traducció d'en Ramon Cotarelo) a les llibreries del país... 85 anys després d'haver estat publicada a Viena (1937). També es va publicar en castellà a l'exili de Mèxic, retallat i parcialment retocat, per un membre del POUM, en Jordi Arquer. És extraordinari que aquest lingüista centre-europeu hagués estat capaç, en tant poc temps, d'emetre una radiografia tan aproximada com la que recull el seu *Catalunya contra Castella*. Una valoració important i molt sòlida que va servir, com hem dit, com argumentari del Consell Nacional Català de Nova York per presentar l'apel·lació.

Des d'una perspectiva editorial i política resulta també sorprenent que un llibre tan clarivalent hagi estat apartat del públic català des de la restauració del règim borbònic autonòmic. Resulta sorprenent que fent Sieberer un plantejament tan nítid i clar sobre la lluita entre les dues nacions, és a dir un cas d'emancipació nacional, el seu missatge no hagi interessat a ningú per difondre'l durant tants decennis. Desconeixement? Accident? No ho creiem pas. Com tampoc creiem que sigui un accident el fet que un altre llibre molt important des del punt de vista testimonial, l'*Homenatge a Catalunya* d'en George Orwell, s'hagi convertit en l'obra més important d'un escriptor estranger durant la guerra d'Espanya, o guerra dels tres anys, a casa nostra. Sens dubte que des del poder són molts als que els ha interessat fer veure i creure sovint que la guerra del 36 fou una qüestió eminentment social i amb relatiu o poc contingut nacional.

Dos llibres imprescindibles per entendre millor, si algú encara en té dubtes, el perquè de tot aquest calvari de resignació política i "*anar fent*". Dos llibres que haurien de ser de lectura obligada a les nostres escoles, malgrat que la "autoridad competente" no els hi fes gens de gràcia.